

centar za humanu politiku
center for humane politics

godišnji izvještaj
o praćenju rada lokalne vlasti u opštini doboj
za 2006. godinu

Ovo je drugi godišnji izvještaj o praćenju rada lokalne vlasti u opštini Doboj, koji je dio projekta koga realizuje Centar za humanu politiku u periodu između lokalnih izbora 2004. i 2008. godine. U prvom dijelu izvještaja opisano je stanje u oblastima iz lokalne nadležnosti, koje se može dovesti u vezu sa rezultatima rada opštinskih organa vlasti. Drugi dio izvještaja sadrži osnovne informacije i komentare o radu organa opštinske vlasti u ovom periodu. Rad načelnika opštine u ovom izvještaju analiziran je i komentarisano kroz organizaciju i rad administrativne službe, predlaganje i donošenje akata i kroz druge postupke, pojave i probleme koji imaju veze sa radom, odgovornošću i nadležnošću načelnika opštine. Rad skupštine opštine u ovom izvještaju analiziran je i komentarisano kroz prisutstvo na sjednicama, diskusije i glasanje odbornika, rad skupštinskih tijela, opoziciono djelovanje i ostvarivanje funkcije najvišeg organa vlasti u opštini.

Za aktivnost praćenja rada lokalne vlasti i izradu drugog godišnjeg izvještaja većina potrebnih podataka obezbjeđena je od nadležnih organa lokalne vlasti. Treba istaći da nije bilo problema u obezbjeđenju traženih podataka od stručne službe skupštine opštine, ali da i dalje postoje ozbiljni problemi u obezbjeđenju podataka koji su traženi od načelnika opštine. Pokazalo se da institucija ombudsmena, koja je bila uključena u rješavanje ovog problema u prošloj godini, i postojeća zakonska rješenja ne obezbjeđuju ostvarivanje prava na slobodan pristup javnim informacijama. Ovaj projekat i dalje nema nikakvu finansijsku podršku, što ima uticaja na kvalitet i sadržaj ovog izvještaja.

Od realizacije ovog projekta posebnu korist mogu imati građani opštine Doboj, jer po prvi put dobijaju priliku da budu nepristrasno i potpuno informisani o radu lokalne vlasti. Ovaj projekat bi mogao biti koristan i za vladajuću lokalnu političku strukturu, ukoliko se opredijeli da uvaži dobronamjerne kritičke komentare iz ovog izvještaja i koriguje svoje ponašanje u vršenju lokalne vlasti. Nadamo se da će ovaj projekat biti od koristi za dio lokalne političke strukture od koje se očekuje ozbiljnije opoziciono djelovanje, informativne medije, predstavnike institucija međunarodne zajednice, tužilaštvo i druge kontrolne organe.

I STANJE U OBLASTIMA IZ LOKALNE NADLEŽNOSTI

Razvoj

Strateškim planom razvoja opštine Doboj u periodu 2002. – 2006. godina bili su definisani razvojni prioriteti, aktivnosti i ciljevi, čija realizacija je trebala obezbijediti viši nivo razvijenosti ove opštine. Analiza realizacije ovog plana pokazuje da je u potpunosti realizovano samo 8,6% razvojnih ciljeva iz lokalne nadležnosti, da uopšte nije realizovano 54,3% razvojnih ciljeva i da je djelimično realizovano 37,1% razvojnih ciljeva (realizovano većim dijelom 2,9%, realizovano djelimično 17,1% i realizovano manjim dijelom 17,1%). U oblasti privrede nije realizovano čak 80% razvojnih ciljeva, a 20% razvojnih ciljeva je realizovano u manjem dijelu. Nisu realizovani razvojni ciljevi koji se odnose na lokalni ekonomski razvoj, lokalni «plan zemljišta», ponudu opštinskog zemljišta za gradnju novih proizvodnih objekata i pojednostavljenje postupka registracije firmi, a u oblasti poljoprivrede zaustavljanje pretvaranja poljoprivrednog u nepoljoprivredno zemljište, povećanje sjetvenih površina na 27.000 ha (u 2006. godini zasijano samo 12.988 ha) i rekultivisanje voćnjaka, livada i pašnjaka. U oblasti razvoja naselja nisu realizovani ciljevi koji se odnose na donošenje srednjoročnog programa izgradnje i prostornog uređenja, cjelovitu realizaciju plana regulacije saobraćaja u gradu, obezbjeđenje novih izvorišta za sistem gradskog vodosnabdijevanja i izgradnju javnih garaža i parking prostora, a u oblasti obrazovanja nije obezbjeđena povoljnija cijena grijanja za škole. U oblasti kulture nije realizovano opremanje velike sale u centru za kulturu i izgradnja pozorišta, a u oblasti fizičke kulture nije realizovana sanacija sokolskog doma, rekonstrukcija fudbalskog stadiona i izgradnja nove sportske dvorane.

Na teško stanje u ovoj opštini ukazuju i podaci o broju nezaposlenih, gubicima, pokrenutim stečajnim postupcima, loše privatizovanim firmama, prestanku sa radom određenih preduzeća, otpuštenim radnicima, neisplaćenim platama i doprinosima, sudskim sporovima koji se vode po tužbama radnika i drugih povjerioca i slično. Krajem 2006. godine na evidenciji Republičkog zavoda za zapošljavanje bilo je 9.775 nezaposlenih, čime je nastavljen dugogodišnji trend povećanja nezaposlenih u ovoj opštini (u 2006. godini evidentirani broj nezaposlenih bio je veći 235 u odnosu na 2005. godinu). Ovakvo stanje potvrđuje da vladajuća politička struktura u ovoj opštini ima dugogodišnji deficit vizije, inicijative i podsticaja u oblasti razvoja, što znači da ne treba imati previše iluzija u odnosu na razvojne efekte strateškog plana razvoja opštine u periodu 2007. – 2012. godina.

Privreda

Industrija. Na području opštine registrovano je 19 društava u ovoj oblasti, od čega su najveći broj bivša preduzeća u državnom vlasništvu. U ukupnoj industrijskoj proizvodnji za 2006. godinu sa dvije trećine učestvuju tri društva (Rudnik lignita 31,6%, Omorika 18,6% i Dalekovod 17%), dok je učešće ostalih znatno skromnije (Rudnik krečnjaka 8,3%, ostali manje od 5%). Značajnije povećanje proizvodnje u odnosu na 2005. godinu ostvarili su Rudnik krečnjaka (159,3%), Dalekovod (137,5%) i Rudnik lignita (87,4%), dok je Enterijer imao najveći pad proizvodnje (sa 20% u 2005. godini pao je u 2006. godini na 6% učešća u ukupnoj industrijskoj proizvodnji). Primjer Enterijera je vrlo ilustrativan, jer pokazuje da bi interes novog vlasnika kapitala, koji je u procesu privatizacije kupljen starom deviznom štednjom, mogao biti uništavanje relativno uspješne firme. Izgradnja termoelektrane u blizini rudnika u Stanarima devastiraće očuvanu i zdravu životnu sredinu ovog kraja, kao i umanjiti njegove razvojne potencijale u oblasti poljoprivrede i turizma. Zanimljivo je da vladajuća struktura u RS daje podršku izgradnji ove termoelektrane i instaliranju prljave tehnologije ili bolje reći, daje podršku interesima tajkunskih struktura i investicijama sa sumnjivim porijeklom kapitala. Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 41,6% u 2006. godini. Nastavljen je trend smanjenja zaposlenih u ovoj oblasti (2005 zaposlenih u decembru 2006. godine, što je za 2,3% manje u odnosu na 2005. godinu).

Poljoprivreda. Ova opština ima respektivne poljoprivredne resurse, koji se nedovoljno koriste za razvoj i zapošljavanje. Na području opštine organizovano je nekoliko novih zemljoradničkih zadruga koje bi mogle biti u funkciji interesnog organizovanja poljoprivrednih proizvođača sa ciljem unapređenja poljoprivredne proizvodnje i organizovanog plasmana tržnog viška poljoprivrednih proizvoda (na papiru još uvijek postoji 7 predratnih zemljoradničkih zadruga, koje su odavno izgubile zadružni karakter i sposobnost da organizuju poljoprivrednu proizvodnju na vlastitom zemljištu i druge usluge). Na području opštine postoji organizovan otkup mlijeka, koji obezbjeđuje dijelu poljoprivrednih proizvođača skromne i sigurne prihode od prodaje mlijeka i ohrabruje dio poljoprivrednih proizvođača da se orjentišu i investiraju u ovu proizvodnju. Putem opštinskog fonda za razvoj i unapređenje poljoprivrede plasirano je oko 50% opštinskih budžetskih sredstava planiranih za ovu godinu. Ovaj fond može biti u funkciji podsticaja i razvoja poljoprivrede na području opštine, ali ovi efekti izostaju zbog relativno malih sredstava za ovu namjenu i netransparentne dodjele kreditnih i bespovratnih sredstava.

Ostale privredne djelatnosti. Na području opštine postoje značajni saobraćajni, telekomunikacioni, elektrodistributivni i komunalni kapaciteti u potpunom ili većinskom državnom vlasništvu, od kojih dio ima regionalni, entitetski i državni značaj. Za ove djelatnosti treba istaći da imaju monopolske pozicije na tržištu, a za brži razvoj opštine posebno su značajni planirani projekti u oblasti saobraćajne infrastrukture. Grad Doboj još uvijek nedovoljno koristi prilike da postane regionalni trgovački centar, a otvaranje modernih

tržnih centara u 2005. i 2006. godini može značiti da su investitori i lokalna vlast napokon prepoznali ovdašnje prednosti. U Doboju tržne centre ili slične objekte još nisu otvorile poznate inostrane firme, što ga još uvijek čini nedovoljno atraktivnim za ulogu regionalnog trgovačkog centra.

Društvene djelatnosti

U oblasti socijalne zaštite dio socijalnih potreba najugroženijih kategorija u opštini servisira Centar za socijalni rad u skladu sa pravima i dužnostima utvrđenim zakonom i raspoloživim finansijskim sredstvima. U okviru zakonskih obaveza i riješenih zahtjeva preko ovog centra pravo na stalnu novčanu pomoć u iznosu od 41 KM mjesečno ostvaruje 108 korisnika, pravo na dodatak za pomoć i njegu drugog lica u iznosu od 41 KM mjesečno ostvaruje 565 korisnika, pravo na školovanje van teritorije opštine po posebnom programu za invalidna lica ostvaruje 29 korisnika, pravo na smještaj u ustanove socijalne zaštite za invalidna lica sa smetnjama u razvoju ostvaruje 59 korisnika i pravo na jednokratnu novčanu pomoć ostvarilo je 685 korisnika. Poboljšanje uslova stanovanja tražilo je 50 korisnika socijalne pomoći, od čega je rješavano 16 zahtjeva. Obezbjedena budžetska sredstva u 2006. godini za rad ovog centra bila su nešto veća u odnosu na prethodnu godinu, što još uvijek nije dovoljno za izvršavanje osnovnih obaveza na nivou minimalnih potreba u oblasti socijalne zaštite. Takođe treba istaći da dio zahtjeva i potreba u oblasti socijalne zaštite još uvijek rješava načelnik opštine i boračka organizacija, pri čemu su dominantni stranački, rodbinski ili poznanički kriteriji. Pred opšte izbore iz budžeta je, bez javnog oglasa, utrošeno 111.206 KM na ime «dodjele jednokratne novčane pomoći ugroženim kategorijama stanovništva u hitnim slučajevima». Novčanu pomoć u iznosima od 200 do 900 KM dobilo je 159 lica kao borci, ratni vojni invalidi, porodice poginulih boraca, izbjeglice, povratnici, učenici i studenti. Nekoliko lica je dobilo pomoć više puta po istom ili različitom kriteriju. Među onim koji su dobili pomoć najviše je aktivista vladajuće stranke koji nisu izrazito socijalno ugroženi, a pomoć su dobili i odbornici, radnici u opštinskoj administrativnoj službi, ljekari i rodbina ili poznanici opštinskih funkcionera.

U oblasti boračko-invalidske zaštite opštinska vlast nastoji pomoći u rješavanju ili riješiti dio problema porodica poginulih, ratnih vojnih invalida i boraca koji se odnose na stambeno zbrinjavanje, zapošljavanje i jednokratne novčane pomoći. Kod rješavanja ovih problema najčešće se ima selektivan pristup, a dominantan je stranački, poznanički i jednonacionalni kriterij kod dodjele pomoći ili rješavanja zahtjeva. Posebno su zapostavljena djeca poginulih, koja nisu obuhvaćena stipendiranjem za školovanje i drugim oblicima pomoći iz budžeta opštine. Iako se stvara privid da se rješavaju problemi ove kategorije stanovništva, nadležni opštinski organi još nemaju relevantne podatke o njihovom stvarnom socijalnom stanju, koje je izuzetno teško i koje neće biti značajnije promijenjeno sve dok bude postojala nepravična i selektivna politika na entitetskom i opštinskom nivou. U 2006. godini završena je izgradnja stambene zgrade sa 212 stanova, u kojoj tek 50% kupaca stanova pripada kategorijama za koje je namjenski građena ova zgrada (članovi porodica poginulih, ratni vojni invalidi i borci). Stanove su po subvencioniranoj cijeni kupili i radnici u opštinskoj administrativnoj službi, direktori, vlasnici privatnih firmi, ljekari i druge neboračke kategorije. Prema izjavi zamjenika načelnika opštine obračunata i naplaćena cijena 1 m² stambenog prostora u ovoj zgradi iznosila je oko 1.200 KM (realna ili stvarna cijena nije trebala biti veća od 1.000 KM/m²), tako da je samo po ovom osnovu iz budžeta opštine moglo biti plaćeno više od 2 miliona KM. Realizacija ovog i sličnih projekta služi prvenstveno pojedincima iz kriminalizovane opštinske vlasti za sticanje protivpravne koristi. Prilikom budžetskog finansiranja izgradnje ove zgrade i omogućavanja kupovine stanova bilo je očiglednih zloupotreba koje imaju sve karakteristike krivičnog djela.

U oblasti kulture i sporta opština finansijski podržava najveći dio organizacija i aktivnosti. Zbog nepostojanja sistemskih rješenja i ignorisanja ovih djelatnosti od strane entiteta i države, budžetska sredstva koja izdvaja opština nisu dovoljna za njihov normalan rad. U oblasti kulture opština najviše sredstava izdvaja za finansiranje troškova i aktivnosti Centra za kulturu i obrazovanje, dok za Narodnu biblioteku i Regionalni muzej obezbjeđuje budžetska sredstva za finansiranje materijalnih troškova. Djelatnost Centra za kulturu i obrazovanje nije na nivou očekivane uloge i uloženi budžetskih sredstava. Kulturni program ovog centra je još uvijek dominantno jednonacionalan i tezgaroški, iz ovog centra nedovoljno se podržava lokalna amaterska kultura, predratni prostor za pozorište još uvijek se koristi kao kafić i nema pokušaja da se zapuštena kino sala uredi i učini višenamjenskom. Direktorica ovog centra je, bez saglasnosti osnivača, ustupila prostor privatnom fakultetu u kome je zaposlen njen brat. U oblasti sporta opština izdvaja nedovoljna budžetska sredstva, a njihova raspodjela je nepravična i nesigurna. Većina sportskih klubova našla se u izuzetno teškoj situaciji kada je načelnik opštine njihova planirana sredstva preusmjerio prema dva ili tri kluba, koji su miljenici lokalne vlasti. Značajna budžetska i druga sredstva dodjeljuju se klubovima koji se rasipnički ponašaju i troše velika sredstva, bez opravdanja na igrače koje su doveli sa strane. Grad još nema odgovarajuću sportsku dvoranu, a ona uz srednjoškolski centar djeluje zapušteno i ne ispunjava sve potrebne uslove za takmičenje rukometnih i drugih klubova. Neopravdano velika budžetska i druga sredstva se troše za organizaciju tradicionalnog rukometnog turnira u Doboju, od koga za sada najviše lične koristi ima grupa ljudi koja učestvuje u njegovoj organizaciji.

U oblasti informisanja pristup informacijama sa kojima raspolaže lokalna vlast je otežan i ograničen. Ova opština je jedna od rijetkih u RS i BiH koja nema ili, tačnije, ne želi imati svoju internet stranicu. Načelnik opštine ne održava redovne konferencije za štampu i najčešće je nedostupan za novinare, a službenik za odnose sa javnošću je uglavnom neinformisan. Nerealno je očekivati da će skupo plaćena komunikaciona strategija, ekskurzija do Mostara i projekti nevladinih organizacija bitno promijeniti stanje u ovoj oblasti. U Doboju postoje mediji i novinari koji su pod apsolutnom kontrolom lokalne vlasti i oni koji pokušavaju, sa više ili manje uspjeha, biti nekontrolisani i nezavisni od lokalne vlasti i drugih centara moći. Načelnik opštine u jednom tabloidu objavljuje sve oglase, kako ovaj o njemu ne bi objavljivao kompromitujuće tekstove. Skupština opštine je ovlasila načelnika opštine, na njegov prijedlog, da potpiše ugovor o saradnji sa prnjavorskom televizijom K3 «u cilju boljeg informisanja građana opštine u 2006. godini, kao i cijelog područja koje medijski pokriva ova televizija». Ova saradnja podrazumjeva svakodnevno emitovanje agitpropovske hronike opštine Doboju u produkciji lokalne televizije koja nema dozvolu za rad i nekritičko izvještavanje o stanju u opštini u informativnom programu ove televizije. Cijena ovih usluga je 42.000 KM, a sve je ugovoreno i plaćeno bez sprovođenja zakonskog postupka javnog nadmetanja. U cilju objektivnijeg sagledavanja stanja u ovoj oblasti izvršena je analiza izvještavanja dijela informativnih medija sa područja opštine (iako su sadržaji za analizu zatraženi od svih novinara i medija, zanimljivo je da ih nisu dostavili oni koji su pod apsolutnom kontrolom lokalne vlasti). Analizirani su samo sadržaji koji se odnose na izvještavanje o radu lokalne vlasti i stanju ili problemima iz lokalne nadležnosti. Najviše ovih tekstova objavljeno je u Večernjim novostima (u prosjeku 11 mjesečno), Glasu Srpske (u prosjeku 9 mjesečno) i Blicu (u prosjeku 7 mjesečno). U analiziranim medijima u prosjeku najviše ima neutralnih (52%), zatim kritičkih (27%) i najmanje afirmativnih sadržaja (21%). Kada se posmatraju pojedinačni mediji, kritičkih sadržaja iznad prosjeka ima u Nezavisnim novinama (48%), ATV (48%) i Onasi (30%), a ispod prosjeka u Večernjim novostima (22%), RTRS (16%), Blicu (15%) i Glasu Srpske (10%). Stanje u opštini zahtijeva naglašeniju kritičku notu u izvještavanju medija, posebno medija koji su dio javnog radio-televizijskog sistema.

U oblasti ostalih društvenih djelatnosti opština je u skladu sa svojom nadležnošću i mogućnostima obezbjeđivala minimalna budžetska sredstva i druge uslove za djelatnosti obrazovanja, zdravstva, informisanja, mjesnih zajednica i nevladinog sektora. Dominantna

nadležnost entiteta u oblasti obrazovanja i zdravstva, ostavila je opštini manji dio obaveza koje je ona uglavnom izvršavala. Opština je izvršavala zakonsku obavezu finansiranja materijalnih troškova šest srednjih škola, preventivne zdravstvene zaštite za neosigurana lica i troškova mrtvozorstva, kao i obezbjeđenje budžetskih sredstava za učešće u finansiranju Više tehničke škole i Doma učenika, učešće u sanaciji i izgradnji školskih objekata i zdravstvenih ambulanti i intervencije u oblasti obrazovanja, koje nemaju karakter zakonske obaveze. Opština takođe obezbjeđuje budžetsko finansiranje većeg dijela troškova Dječijeg obdaništa. Godišnji izvještaji, koje opštini podnose Dječije obdanište i drugi budžetski korisnici, ne sadrže odgovarajući finansijski izvještaj iz kojeg bi bila vidljiva opravdanost zahtjeva za budžetskim finansiranjem. Budžetsko finansiranje materijalnih troškova mjesnih zajednica je nova i dobra praksa koja se realizuje u opštini. Neprincipijelan i nepravičan odnos opštine i njenog načelnika prema nevladinom sektoru zaslužuje poseban kritički komentar. Određena udruženja i organizacije su privilegovane kod budžetskog finansiranja i besplatno koriste za svoj rad opštinski poslovni prostor, dok su za boračku organizaciju predviđena posebna sredstva u budžetu opštine koja iznose koliko i sredstva za sva druga udruženja i organizacije. Prema informaciji o finansiranju nevladinog sektora, od ukupno utrošenih 103.715,61 KM, 27% sredstava je dobilo lokalno udruženje novinara (član ovog udruženja je službenik za odnose sa javnošću u opštinskoj administrativnoj službi), 25% sredstava organizacije koje imaju pravo na budžetska sredstva po drugom osnovu (vjerske zajednice, kulturno umjetnička društva, sokolska društva i slično) ili vlastite prihode (lovačko društvo) i 11% Humanitas. Finansiranje nevladinog sektora vršeno je bez javnog oglasa, tako da je ovim finansiranjem obuhvaćeno tek oko 15% nevladinih organizacija. Procjenjuje se da je trećina sredstava dodijeljena organizacijama koje ne pripadaju nevladinom sektoru (mjesne zajednice) ili koje za to ne ispunjavaju formalnopravne uslove (nisu registrovane i nemaju status pravnog lica). Od sredstava namijenjenih za rad nevladinog sektora izdvojeno je 23% za finansiranje štampanja agitpropovske publikacije o Doboju sa monografskim ambicijama. Dvje organizacijama sredstva su dodijeljena za plaćanje telefonskih i drugih režijskih troškova (Humanitas i Proni), a sredstva su dodijeljena i udruženju radnika policije za izradu projektne dokumentacije za trafo stanicu.

Komunalne djelatnosti

U oblasti zajedničke komunalne potrošnje stanje održavanja i obnavljanja komunalnih objekata nije zadovoljavajuće. Zapuštenost objekata zajedničke komunalne potrošnje već duže vrijeme ozbiljno narušava urbani izgled grada. Povećanje godišnjih budžetskih sredstava za ove namjene ne prati povećanje kvaliteta održavanja i obnavljanja objekata zajedničke komunalne potrošnje. Uočljivi su ozbiljniji planski, organizacioni i kadrovski propusti ili nedostaci kod opštinske administrativne službe u vršenju poslova u ovoj oblasti. Takođe treba istaći da je kod održavanja i obnavljanja objekata zajedničke komunalne potrošnje nešto veća pažnja posvećena užem centru grada, a da su pojedini dijelovi grada neopravdano zapostavljeni ili gotovo zaboravljeni. Čišćenje javnih površina, odvoz smeća i održavanje zelenih površina nije bilo zadovoljavajuće. Javne površine se čiste neredovno i nedovoljno kvalitetno. Posebno su prljavi i prašnjavi dijelovi grada u kojim se izvode građevinski radovi. Odvoz smeća nije najredovniji, a često se u određene dane i na određenim mjestima mogu vidjeti prepuni kontejneri kraj kojih ima mnogo razbacanog smeća. Košenje travnjaka i održavanje površina sa ukrasnim rastinjem nije bilo redovno. Na pojedinim lokacijama trava se uopšte ne kosi ili se pokosi jednom godišnje. U gradu je uklonjeno manje od 20% ambrozije, iako je postojala odluka i naredba o njenom uklanjanju. Posebno su zapuštene ulice i druge asfaltirane površine zbog neredovnog i nedovoljnog održavanja. Gotovo sve asfaltirane ulice i druge površine trebale su već poodavno biti presvučene novim slojem asfalta ili ozbiljnije rekonstruisane. Značajna budžetska sredstva, koja su trebala biti upotrijebljena za asfaltiranje ulica u proteklih nekoliko godina, korištena su za druge namjene, tako da se dešavalo da se u toku jedne godine više asfalta ugradi na

puteve u jednoj seoskoj mjesnoj zajednici nego u gradu. Stanje saobraćajne signalizacije u gradu nije zadovoljavajuće. Semafora signalizacija urađena je prije gotovo 30 godina u glavnoj ulici i na još jednoj raskrsnici, što je manje od 10% u odnosu na stvarne potrebe u gradu. Zastarjela tehnologija i loše održavanje izazivaju česte kvarove na semafora signalizaciji. Horizontalna signalizacija se obnavlja jednom godišnje i kvalitetom može zadovoljavati potrebe samo nekoliko mjeseci. Svakodnevni saobraćajni kaos u gradu izazvan je nedovoljnim brojem saobraćajnica, neprilagođenim režimom saobraćaja i nedostatkom parking prostora. Većina automobila je nepropisno parkirana na kolovozima, trotoarima i zelenim površinama. Povremene akcije uklanjanja nepropisno parkiranih automobila ne mogu riješiti ovaj problem, jer se u isto vrijeme ukloni jedan, a ne ukloni više stotina nepropisno parkiranih automobila. Postojeće rješenje, kojim su dijelovi ulica u gradu pretvoreni u parking prostore i ustupanje naplate parkinga firmi koja zapošljava nekoliko lica, je jedno od mnogih loših i štetnih rješenja opštinske vlasti. Izgradnjom novih parking prostora i uređenim sistemom naplate putem automata opština bi mogla obezbijediti godišnje oko 300.000 KM budžetskih prihoda. Stanje objekata za javnu rasvjetu uglavnom je zadovoljavajuće, uz napomenu da potrošnja električne energije nije dovoljno racionalna. Objekti za odvodnju atmosferskih voda ne zadovoljavaju potrebe grada u uslovima većih padavina i topljenja snijega.

U oblasti individualne komunalne potrošnje stanje je nešto bolje, nego u oblasti zajedničke komunalne potrošnje. U snabdijevanju vodom iz gradskog vodovoda prisutni su određeni problemi, kao što su problematičan kvalitet i manjak vode u višim zonama grada za vrijeme sušnih perioda i niskog vodostaja rijeke Bosne. Nezakonito i nekontrolisano priključivanje bespravno sagrađenih objekata u gradu i objekata u prigradskim naseljima čini problem manjka vode još izraženijim. Grijanje grada iz gradske toplane uglavnom dobro funkcioniše, a previsoka cijena grijanja poslovnog prostora bila je razlog da značajan dio korisnika grijanja prestane koristiti ove usluge. Prisutni su problemi u upravljanju grobljima, a novo groblje nije uređeno i opremljeno u skladu sa projektovanim rješenjima i urbanim standardima. Gradska pijaca djeluje zapušteno, a zbog lošeg upravljanja, privatnog interesa i nedostatka odgovarajućeg uticaja opštinske vlasti odustalo se od uređenja ovog prostora po izuzetno kvalitetnim predratnim urbanističko projektnim rješenjima.

U oblasti rješavanja komunalne problematike na selu u proteklih nekoliko godina postignuti su rezultati koje treba respektovati. Ovdje se prije svega misli na asfaltiranje lokalnih i drugih puteva, rješavanje problema vodosnabdijevanja, izgradnju sportskih objekata i slično. Međutim, asfaltiranje puteva i rješavanje drugih komunalnih problema na selu bilo je prvenstveno u funkciji postizanja što boljih izbornih rezultata vladajuće političke stranke. Asfaltiranje lokalnih puteva koji povezuju više naseljenih mjesta je nespornan prioritet i obaveza opštine, ali je sporno budžetsko finansiranje asfaltiranja seoskih priključnih puteva za nekoliko kuća. Odluke koji će putevi biti asfaltirani ili koji će drugi komunalni problemi biti rješavani na selu donošene su u uskim krugovima na osnovu subjektivnih i stranačkih kriterija, a neka predizborna obećanja i obaveze opštinska vlast još nije izvršila. Za asfaltiranje lokalnih i drugih puteva u 2006. godini utrošeno je 2.958.067 KM (povećanje za 13% u odnosu na 2005. godinu), od čega je 1.000.000 KM kreditnih sredstava. U ovoj godini je donesena odluka o angažovanju budžetskih sredstava u iznosu od 5.919.436 KM za rekonstrukciju i asfaltiranje lokalnih puteva u 2004., 2005. i 2006. godini. Retroaktivno donošenje odluke i odobravanje angažovanja budžetskih sredstava za plaćanje prenesenih dugova iz prethodnih godina je dokaz naknadnog pokrivanja neregularnosti u ovoj oblasti.

U oblasti upravljanja gradskim građevinskim zemljištem, opštinskim poslovnim prostorom i drugim lokalnim resursima nastavlja se praksa neodgovornog i štetnog rada. Gradskim građevinskim zemljištem opštinska vlast upravlja bez kvalitetne planske dokumentacije i odgovarajuće knjigovodstvene evidencije, ovo zemljište nije valorizovano kao značajan lokalni resurs, nema kontrole naplate budžetskih obaveza po osnovu dodjele i korištenja zemljišta, toleriše se masovno bespravno korištenje zemljišta, ne razmatraju se ozbiljno

ponude po osnovu prava preče kupovine zemljišta i slično. U 2006. godini opštinska vlast je izvršila dodjelu neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta na 13 lokacija (11 u gradu i 2 u V. Bukovici). Kod dodjele su samo formalno ispunjeni zakonski uslovi (javno oglašavanje, konkurs i najmanje tri ponude), a u suštini se radi o namještenim dodjelama građevinskog zemljišta, bez stvarnog nadmetanja i sa štetnim posljedicama po interese opštine. U gradu je u 2006. godini ukupno dodijeljeno 7.071 m² građevinskog zemljišta po prosječnoj cijeni od 15,41 KM/m² (prosječna početna cijena iznosila je 13.65 KM/m²). Za poređenje, prosječna izlicitirana cijena gradskog građevinskog zemljišta, koje je dodijeljeno 1999. godine, iznosila je 138 KM/m² (u užem centru grada 381 KM/m², a u ostalim gradskim zonama 50 KM/m²). Cijena po kojoj je dodijeljeno zemljište u 2006. godini niža je za dva do tri puta od tržišne cijene građevinskog zemljišta u prigradskim naseljima (Rudanka i Matuzići). Na namješteni konkurs za dodjelu gradskog građevinskog zemljišta prijavljivala su se po tri lica (samo u dva slučaja četiri lica) koja su u rodbinskim ili prijateljskim odnosima (neke najpovoljnije ponude su bile veće za samo 0,10 KM u odnosu na početnu cijenu) i da je «Građ-prometu» ponovo dodijeljeno 3.328 m² zemljišta po cijeni od 14 KM/m² (zanimljivo je da je ova firma, koja je bliska lokalnim vlastima, po istoj cijeni dobila zemljište u 2005. godini kod zgrade skupštine opštine). U osam slučajeva vršene su dodjele samo manjih površina zemljišta radi formiranja ili proširenja postojećih građevinskih parcela (u ovim slučajevima postupak javnog nadmetanja nema smisla, jer je već ranije poznato kome će biti ili kome može biti dodijeljeno zemljište). Ovakvom dodjelom zemljišta budžet opštine je oštećen za najmanje 250.000 KM. Nadležnom opštinskom organu je u 2006. godini podneseno 18 ponuda po osnovu prava preče kupovine zemljišta i drugih nekretnina, od čega su samo četiri ponude prihvaćene. Nadležni opštinski organ je prihvatio i ponude pod nepovoljnim uslovima ili sa sumnjivim interesom, kao što su kupovina zemljišta u prigradskom naselju (apsurd je da je ovo zemljište plaćeno po cijeni koja je viša od one po kojoj je «Građ-promet» dobio zemljište u užoj gradskoj zoni, uz napomenu da je zastupnik kod ove ponude bio predsjednik jedne političke stranke) i kupovina dijela poslovnog prostora od firme čiji je suvlasnik sekretar skupštine opštine (sukob interesa). Među ponudama koje nisu prihvaćene ima više od polovine onih koje je nadležni opštinski organ trebao prihvatiti. Pod štetnim uslovima za opštinu produžen je ugovor o zakupu gradskog građevinskog zemljišta, koje «Džungla» koristi kao parking prostor (oslobađanje od plaćanja zakupnine). Kod upravljanja poslovnim prostorom toleriše se neplaćanje zakupnine, pregrađivanje poslovnih prostora, izdavanje poslovnog prostora u podzakup i držanje u zakupu najatraktivnijih poslovnih prostora, koji su prije nekoliko godina dodijeljeni neposrednom pogodbom pod štetnim uslovima za opštinu. Načelnik opštine nastavlja sa nezakonitom i štetnom praksom dodjeljivanja opštinskih poslovnih prostora neposrednom pogodbom, kao i sa produžavanjem ugovora o zakupu sa licima koja su najatraktivnije opštinske poslovne prostore dobila na nezakonit način i koja još uvijek plaćaju zakupninu, koja je najmanje pet puta manja od tržišne. U 2006. godini neposrednom pogodbom je dodijeljen poslovni prostor u najužem centru grada rukometnom klubu (ovaj klub već ima u zakupu jedan opštinski poslovni prostor, kao i više poslovnih prostora i stanova u vlasništvu), koji je ovaj klub izdao u podzakup. Takođe je nastavljena nezakonita praksa oslobađanja pojedinih političkih stranaka od plaćanja obaveza za zakupljeni opštinski prostor. Oblast eksploatacije šljunka i dalje je bez odgovarajućeg nadzora, a godišnja šteta zbog neplaćanja budžetskih naknada za eksploataciju šljunka iznosi preko milion KM. Priča nove vlade RS o borbi protiv kriminala u slučaju dugogodišnje nezakonite eksploatacije šljunka na području ove opštine pokazala se kao neiskrena i lažna.

U oblasti građenja i prostornog uređenja nastavlja se urbana destrukcija započeta tri godine poslije rata. U gradu je u proteklih nekoliko godina bespravno ili neplanski izgrađeno više stotina stambenih, poslovnih i privremenih objekata, a prema ovoj pojavi nadležni opštinski i drugi organi i dalje imaju stimulativan i tolerantan odnos. Nema sankcija i odgovornosti za bespravno i neplanski izgrađene objekte, kao ni za nezakonito priključivanje bespravno sagrađenih objekata na elektro, vodovodnu, kanalizacionu, telefonsku i drugu komunalnu infrastrukturu. Svoju neprincipijelnost i neodgovornost nadležni opštinski organi pokazuju kada u isto vrijeme tolerišu bespravnu gradnju dva stambeno-poslovna objekta u užoj

gradskoj zoni (bez građevinske dozvole gradnju jednog objekta započeo je «Građ-promet») i najavljuju navodno rušenje nezavršenog objekta, čija je bespravna gradnja započela prije više godina. Urbano ruglo predstavljaju i masovni bespravno ili neplanski postavljeni kiosci, nadstrešnice, dograđeni ugostiteljski i drugi objekti, ugostiteljske bašte i drugi privremeni objekti, kao i uzurpiranje javnih površina za izlaganje robe ispred trgovačkih i sličnih objekata. U glavnoj ulici preko čitave godine uzurpiran je veći dio trotoara ispred ugostiteljskih objekata («Slatka tajna» i drugi) i postavljanjem pijačnih tezgi. Zbog oslobađanja od plaćanja ili umanjenja određenih naknada, neažurnosti u naplati, korupcije i tolerisanja bespravne gradnje, u budžetu opštine ostalo je proteklih godina nenaplaćeno više desetina miliona KM, koji su trebali biti upotrijebljeni za izgradnju nove ili obnovu postojeće komunalne infrastrukture i drugo uređenje grada. U proteklih osam godina prilično kvalitetna predratna prostorno-planska dokumentacija bila je nedosljedno primjenjivana, ignorisana ili drastično kršena od strane opštinske vlasti. Revizijom i godišnjim izmjenama prostorno-planske dokumentacije napušten je dobar koncept urbanog razvoja grada, a ovaj posao je isključivo u funkciji legalizacije prethodno bespravno i neplanski izgrađenih objekata ili zadovoljavanja interesa budućih investitora. Izmjene i dopune regulacionih planova za dijelove grada vrše se i po dva puta godišnje kako bi se pronašlo mjesto za još jednu zgradu ili predvidjela nadogradnja i nadziđivanje postojećih. Nastavljena je praksa neodgovornog odnosa nadležnih opštinskih organa prema obavezi i potrebi uređenja gradskog građevinskog zemljišta, za koje je u 2006. godini utrošeno 1.777.534 KM (ova sredstva su uglavnom upotrijebljena za obezbjeđenje priključaka na komunalnu infrastrukturu za novosagrađene objekte, vanjsko uređenje boračke zgrade i kupovinu nekretnina). U odnosu na 2005. godinu, za uređenje gradskog građevinskog zemljišta u 2006. godini utrošeno je manje milion KM, što samo dokazuje da je vladajuća struktura sredstva za uređenje grada u izbornoj godini preusmjerila za druge namjene. Najveću odgovornost za urbanu destrukciju i arhitektonski kič u Doboju imaju rukovodioci opštinskog organa za prostorno uređenje i odgovorni stručni radnici u ovom organu, koji su se na ovim položajima nalazili u proteklih deset godina. Dobojske arhitektae takođe imaju odgovornost za ovakvo stanje, jer su se učitali ili stavili u službu urbidne političke strukture.

II RAD OPŠTINSKIH ORGANA

Načelnik opštine

Nekompetentan, neodgovoran i štetočinski rad sadašnjeg načelnika opštine i njegovih najbližih saradnika ima ili će tek imati katastrofalne posljedice za građane ove opštine. Nekompetentnost načelnika opštine ogleda se u nedostaku vizije i kapaciteta za kreaciju, rukovođenje, organizaciju, razvoj i izbor najboljih rješenja, a štetočinstvo u lošim rješenjima i organizovanom kriminalu i korupciji, zbog kojih je ova opština svake godine oštećena za nekoliko miliona KM. Dio materijalnih sredstava koja se obezbijede organizovanom i nekažnjenom pljačkom budžetskih, privrednih i drugih lokalnih resursa koristi se za enormno bogaćenje pripadnika lokalne vladajuće političke elite, a preostali dio za finansiranje stranke i kriminalne političke strukture. Ovaj centar i nadležni organi raspolažu sa relevantnim podacima o krivičnoj odgovornosti načelnika opštine i njegovih najbližih saradnika, ali sankcije su do sada izostajale zbog neefikasnosti, korumpiranosti i političke kontrolisanosti policije, tužilaštva i sudova. Protiv načelnika opštine u 2006. godini podignuta je prva optužnica za krivično djelo zloupotrebe službenog položaja, ali se ima utisak da je tužilaštvo od nekoliko desetina učinjenih krivičnih djela selektivnim pristupom odabralo po težini najlakše krivično djelo. Dvojica bliskih saradnika načelnika opštine osuđena su u 2006. godini za krivično djelo protivzakonitog posredovanja i uzimanja mita, ali su sramna nagodba i simbolična kazna omogućili da i dalje ostanu dio kriminalizovanog načelnikovog tima. Načelnik opštine, vladajuća stranka, skupštinska većina i opozicija nemaju moralnog i političkog kapaciteta da zbog ovakvog stanja i odgovornosti podnesu ostavke, izglasaju

nepovjerenje ili pokrenu postupak opoziva načelnika opštine, a čekanje novih izbora nije dobra varijanta za građane opštine. Najrealniji scenario spašavanja građana opštine od ove štetočinske vlasti je da bude utvrđena krivično-pravna odgovornost načelnika opštine i njegovih najbližih saradnika, što bi za posljedicu imalo nove izbore za načelnika opštine i odgovorniju lokalnu vlast.

U oblasti budžetskog poslovanja nastavljen je trend rasta budžetskih prihoda kao posljedica rasta poreskih prihoda. U oblasti planiranja i raspolaganja budžetskim sredstvima prisutne su brojne slabosti i zloupotrebe, što je natjeralo načelnika odjeljenja za finansije da podnese ostavku i potraži novo radno mjesto, sa manjim rizikom od krivične odgovornosti. Neodgovornost i zloupotrebe posebno su prisutni u oblasti planiranja pojedinih budžetskih troškova, naplate neporeskih prihoda i raspolaganja budžetskim sredstvima. Raspolaganje višemilionskim budžetskim sredstvima, čija namjena i korisnici nisu precizno definisani, zavisi od volje načelnika opštine, čiji su kriteriji uglavnom subjektivni, kriminalni, stranački, jaranski ili privatni. Tako načelnik opštine odlučuje koji će seoski put biti asfaltiran ili riješen drugi komunalni problem, kome će biti dodijeljena građevinska lokacija ili opštinski poslovni prostor, koja će firma dobiti dobro plaćeni posao iz budžeta opštine, kome će sportskom klubu ili drugoj organizaciji biti dodijeljena interventna pomoć, koja fizička lica će dobiti direktnu pomoć iz budžeta opštine i slično. Načelnik opštine daje sebi za pravo da nezakonito oslobađa političke stranke od obaveze plaćanja zakupa za poslovni prostor ili da više godina odlaže ostvarivanje zakonskog prava na drugi stan licima kojima su u ratu stanovi uništeni ili devastirani (dok 19 lica bez stana zavisi od milosti načelnika opštine, većina pripadnika vladajuće kriminalne strukture ima po nekoliko stanova ili kuća u Doboju, Beogradu, Novom Sadu i crnogorskom primorju). U proteklih nekoliko godina više nevladinih organizacija, političkih stranaka i pojedinaca su tražili od Službe za reviziju javnog sektora RS da izvrši kontrolu budžetskog poslovanja u ovoj opštini, što nije učinjeno i što samo pokazuje da je i ova služba pod uticajem ili kontrolom kriminalizovane političke strukture.

Prema nepotpunim podacima koji su dobijeni od načelnika opštine (nisu dostavljeni zapisnici za 46 javnih nabavki, iznosi dugovanja prema budžetu opštine iz prethodnih godina i podaci o naplaćenim godišnjim prihodima po osnovu zakupa ili korištenja javnih površina) u 2006. godini je sprovedeno 50 postupaka javnih nabavki. Ukupna predračunska ili ugovorena vrijednost poslova koji su bili predmet 44 javne nabvke iznosila je 5.848.696 KM, uz napomenu da za 7 javnih nabavki nisu dostavljeni podaci o vrijednosti poslova (procjenjuje se da je ukupna vrijednost svih ugovorenih poslova u 2006. godini bila veća od 7 miliona KM). Načelnik opštine nije dostavio tražene podatke o stvarno plaćenim poslovima koji su bili predmet javnih nabavki, jer je česta praksa da se pojavljuju značajne razlike zbog dodatno ugovorenih i plaćenih poslova. Na javnim nabavkama u 2006. godini «Autokomerc» je dobio nekoliko poslova čija je ukupna vrijednost 1.033.264 KM, a veću vrijednost poslova dobili su «Mrkonjić putevi» (753.415 KM), «MG Mind» (621.700 KM, bez navedene vrijednosti jednog posla), «Građ-promet» (659.106 KM), «Rial šped» (540.735 KM) i CMA (421.043 KM). Zanimljivo je da su značajni poslovi ponovo dodijeljeni «MG Mind», iako je ova firma u 2005. godini nekvalitetno izvela radove na asfaltiranju jedne ulice u Doboju, što je trebao biti dovoljan razlog za eliminisanje ove firme iz postupka javnih nabavki. Među onima koji su dobili poslove veće vrijednosti je i firma u vlasništvu bivšeg predsjednika političke stranke načelnika opštine. Stvarna vrijednost izvedenih poslova, koji su bili predmet javnih nabavki, manja je za oko jednu trećinu, zbog uobičajene prakse priznavanja radova koji nisu izvedeni ili količine i kvaliteta materijala koji nije ugrađen. Na osnovu sastava komisije za javne nabavke (članovi ove komisije su isključivo izabrani na osnovu kriterija podobnosti i odanosti praksi «namještenih tendera») i drugih informacija, može se sa sigurnošću tvrditi da se u ovoj opštini samo formalno sprovodi zakonska procedura javnih nabavki i da je ona uglavnom u funkciji kriminalnih interesa vladajuće političke strukture. Takođe je uočeno da u nekoliko slučajeva nadležni opštinski organi nisu sproveli zakonom propisane postupke javnih nabavki (kupovina stana od «Građ-prometa» u vrijednosti od 102.300 KM).

Načelnik opštine je u ovoj godini službeno putovao u Sjedinjene američke države i Portugaliju. Na ova privatna putovanja načelnik opštine je potrošio nekoliko desetina hiljada KM iz budžeta opštine. U Sjedinjene američke države je putovao bez saglasnosti Skupštine opštine, a nakon povratka je pričao kako će građani opštine Doboj imati veliku korist od ovog putovanja. Prije putovanja u Portugaliju, iz budžeta opštine je na račun muškog rukometnog kluba uplatio više desetina hiljada KM, kako bi ga ovi povelili na turneju po ovoj zemlji. Nakon povratka iz Portugalije, bez odgovarajuće odluke skupštine opštine, ispred opštinske zgrade podigao je spomenik u znak zahvalnosti Portugaliji i njenim vojnicima, koji su bili angažovani u mirovnoj misiji u BiH. Putovanja u inostranstvo i povremene posjete ambasadora opštini Doboj služe načelniku opštine za priču ili širenje lažne iluzije o njegovoj državničkoj misiji koja je u funkciji otvaranja opštine prema svijetu i uspostavljanja međunarodne saradnje od koje će koristiti imati građani ove opštine. Ambasadori i drugi međunarodni zvaničnici urušavaju svoj ugled i šalju loše poruke onima koji vjeruju u dobre namjere međunarodne zajednice, kada posjećuju načelnika opštine koji ima hipoteku odgovornosti za počinjene ratne zločine u ovoj opštini i protiv koga su podignute optužnice zbog zloupotrebe službenog položaja.

Načelnik opštine vjeruje da ga od odgovornosti za ratne zločine, organizovani kriminal, nekoliko desetina teških krivičnih djela zloupotrebe položaja i katastrofalne rezultate vlasti mogu spasiti veze sa pojedinim predstavnicima međunarodne zajednice, uticajnim domaćim političkim strukturama, vjerskim službenicima i kontrolnim organima. U ovoj funkciji su zapošljavanje radnika policije i tajnih službi na rukovodeća mjesta u opštinskoj administraciji (zamjenik načelnika opštine, načelnici odjeljenja i šefovi službi), pomoć radnicima policije kod izgradnje stambene zgrade, poziv načelnika opštine radnicima međunarodnih organizacija da uvijek mogu računati na zaposlenje u opštinskoj administrativnoj službi i angažovanje advokatskog tima. Skupo plaćeni advokatski tim najvjerovatnije neće mnogo pomoći da opština bude oslobođena od odgovornosti i višemilonskih novčanih obaveza u sudskim sporovima, ali bi mogao biti u funkciji odbrane načelnika opštine i njegovih najbližih saradnika od krivične odgovornosti, štetnih nagodbi u sudskim i drugim sporovima i drugih poslova koji su u funkciji zadovoljenja interesa kriminalizovane vladajuće strukture.

Načelnik opštine ništa ne preduzima da uredi i opremi prostor za rad opštinske administrativne službe i skupštine opštine sa njenim službama. Izuzimajući prostor šalter sale i info pulta, koji je uređen i opremljen uz pomoć međunarodnih donatorskih sredstava, i kancelarije načelnika opštine, njegovog zamjenika i načelnika odjeljenja, ostali prostor u zgradi opštine u kojem je organizovan rad administrativne službe djeluje zapušteno i neopremljeno (ispucali zidovi, itisoni u kancelarijama stari preko 30 godina, velika fekalna fleka na plafonu u hodniku ispred kancelarije načelnika opštine i slično). Većina poslova u opštinskoj administrativnoj službi obavlja se bez upotrebe računarske i informatičke tehnologije. Četiri odjeljenja smještena su izvan zgrade opštine, od čega se dva odjeljenja nalaze u zakupljenom prostoru. Opština nema uređen vlastiti prostor za održavanje sjednica skupštine opštine, tako da se sjednice održavaju u zakupljenom prostoru. Opštinski organi raspolažu sa viškom putničkih automobila, koji se neracionalno koriste. Posebno se rasipnički ponaša načelnik opštine, koji na korištenju ima tri skupocjena službena automobila (lični službeni automobil mijenja svake godine), a lične službene automobile na rasplaganju imaju, osim načelnika opštine, zamjenik načelnika opštine, načelnici odjeljenja, predsjednik i potpredsjednik skupštine opštine.

U opštinskoj administrativnoj službi zaposleno je 185 radnika. U 2006. godini nije izvršeno smanjenje broja nezaposlenih po osnovu usklađivanja sa novom sistematizacijom radnih mjesta, već je broj zaposlenih povećan za 3% u odnosu na 2005. godinu. U opštinskoj administrativnoj službi zaposleno je 14 Bošnjaka i 4 Hrvata, što je znatno manje od potrebnog. Zaposlenje u opštinskoj administrativnoj službi ne mogu naći povratnici bošnjačke i hrvatske nacionalnosti, koji su nezakonito ostali bez posla 1992. godine (među

zaposlenim Bošnjacima i Hrvatima samo su dva predratna radnika povratnika). Osim podobnosti, uslov za imenovanje na rukovodeća mjesta je plaćanje stranačke članarine u iznosu od 10% na izuzetno visoku platu i učlanjenje što više radnika u vladajuću stranku. Opštinska administrativna služba ima skoro dva puta više zaposlenih od stvarno potrebnog broja radnika i najmanje dva odjeljenja više, čiji poslovi bi se mogli organizovati u okviru drugih odjeljenja. Radikalnom racionalizacijom broja radnika i smanjenjem broja odjeljenja bili bi smanjenjeni budžetski troškovi za plate, obezbjeđena veća primanja za radnike i povećana efikasnost i kvalitet rada opštinske administrativne službe.

Skupština opštine

Sjednice skupštine opštine. U 2006. godini održano je deset redovnih ili radnih sjednica skupštine opštine. Razmatrano je ukupno 280 tačkaka dnevnog reda, što znači da je u prosjeku po jednoj sjednici skupštine opštine razmatrano 28 tačkaka dnevnog reda (u 2005. godini 23 tačke dnevnog reda). Sjednice su u prosjeku trajale 197 minuta (u 2005. godini 242 minuta), a na jednu tačku dnevnog reda utrošeno je u prosjeku 7 minuta (u 2005. godini 11 minuta). Skupština je razmatrala 147 odluka, 1 pravilnik, 69 rješenja, 16 zaključaka, 31 plan i program, 95 informacija i izvještaja i 11 drugih materijala. Postavljeno je 41 odborničko pitanje, od čega su 21 pitanje postavili odbornici koji pripadaju skupštinskoj većini. Na sjednicama je u prosjeku bilo prisutno 27 odbornika.

Od značajnijih materijala skupština je razmatrala strateški plan ekonomskog razvoja opštine za period 2007-2012. godina, komunikacionu strategiju opštine za period 2007-2010. godina, budžet opštine za 2007. godinu, godišnji obračun budžeta opštine za 2005. godinu, periodične izvještaje o izvršenju budžeta, izvještaj o radu načelnika opštine za 2005. godinu, odluke o administrativnim taksama, kreditnom zaduženju opštine, pravima na proširenu socijalnu zaštitu, kriterijima za raspodjelu budžetskih sredstava nevladinom sektoru, preuzimanju prava i obaveza bivših opštinskih fondova, određivanju radnog vremena u ugostiteljskim objektima, osnivanju agencije za lokalni ekonomski razvoj, osnivanju turističke organizacije opštine, formiranju novih mjesnih zajednica, korištenju javnih površina, određivanju lokacije za regionalnu deponiju, određivanju dana opštine, izmjenama nekoliko regulacionih planova, usvajanju urbanističkog projekta za gradski park, godišnji program rada skupštine opštine, godišnje programe u oblasti zajedničke komunalne potrošnje, uređenja gradskog građevinskog zemljišta i lokalnih puteva, godišnji izvještaj i program rada odjeljenja za poslove inspekcije i komunalne policije i godišnje izvještaje i programe rada vodovoda, gradske toplane doma zdravlja, centra za socijalni rad, centra za kulturu i obrazovanje, dječjeg obdaništa, radija, muzeja, arhiva i biblioteke. Od razmatranih prijedloga skupština opštine nije usvojila prijedlog za razrješenje načelnika odjeljenja za stambeno-komunalne poslove, koji je osuđen za krivično djelo uzimanja mita, izvještaj o realizaciji programa naplate i trošenja sredstava za reprodukciju privatnih šuma, izvještaj komisije za reviziju spiskova kupaca stanova u boračkoj zgradi i zahtjev za povećanje cijene vode.

Analiza diskusija i glasanja. Na sjednicama skupštine opštine bez diskusije je usvojeno 189 prijedloga po tačkama dnevnog reda, što je 70% u odnosu na ukupan broj tačkaka koje su razmatrane na sjednicama skupštine. Ovo je značajno povećanje u odnosu na 2005. godinu, kada je 48% razmatranih tačkaka dnevnog reda usvojeno bez diskusije. Na sjednicama skupštine opštine u prosjeku su bile 22 diskusije odbornika. Najveći broj diskusija po sjednici imali su odbornici SDS (6), a u ukupnom broju diskusija odbornici SDS učestvuju sa 26,7%, grupa nezavisnih odbornika sa 21,3%, SNSD sa 19,4%, PDP sa 16,3%, SDA sa 9% i SP sa 6,8%. Uopšte nije diskutovalo 6 odbornika, a 11 odbornika je imalo manje od dvije diskusije.

Diskusije odbornika ocjenjivane su ocjenama od 1 do 5. Ocjenu «1» dobijale su diskusije koje odlikuje odsustvo brige i odgovornosti za zastupanje opšteg interesa, nepoznavanje

materije o kojoj se raspravlja, promašena tema, nekritičnost i neobjektivnost, dodvoravanje predlagачu, naručene diskusije koje imaju za cilj kompromitovanje drugog diskutanta i slično. Ocjena «5» predviđena je za diskusije sa izuzetno visokim nivoom kompetentnosti, kritičnosti, objektivnosti i odgovornosti za zastupanje opšteg interesa. Najvišu prosječnu ocjenu za diskusije imaju odbornici PDP (2,95), dok odbornici ostalih stranaka imaju niže prosječne ocjene (SNSD 2,02, grupa nezavisnih odbornika 1,68, SDA 1,64, SP 1,46 i SDS 1,27). Samo dva odbornika imaju prosječnu ocjenu veću od 3.

Sa velikom većinom (glasalo «za» 26 do 29 odbornika) skupština opštine je usvojila 117 prijedloga (43,3% od razmatranih prijedloga), sa komotnom većinom (glasalo «za» 20 do 25 odbornika) usvojeno je 132 prijedloga (48,9%) i sa minimalnom većinom (glasalo «za» 15 do 19 odbornika) usvojeno je 16 prijedloga (5,9%). Skupština je jednoglasno usvojila 128 prijedloga (47,4% od razmatranih prijedloga), a bez diskusije 189 prijedloga (70% od razmatranih prijedloga). U prosjeku su na sjednicama skupštine opštine «za» glasala 24 odbornika. Skupština je jednoglasno usvojila, između ostalog, odluku o administrativnim taksama, odluku o kreditnom zaduženju, više odluka o angažovanju budžetskih sredstava, odluku o angažovanju sredstava za izgradnju boračke zgrade, odluku o korištenju javnih površina, odluku o usvajanju regulacionog plana «Centar», odluku o izmjeni i dopuni regulacionog plana eksploatacionih polja rudnika Stanari, zaključak o produženju ugovora sa «Elnosom», svoj program rada, program rada odjeljenja za inspeksijske i poslove komunalne policije, izvještaj i program rada centra za kulturu i obrazovanje, izvještaj o finansiranju nevladinog sektora, informaciju o poslovanju privrede, informaciju o zaštiti životne okoline, informaciju o vodosnabdijevanju, informaciju o stanju i položaju ratnih vojnih invalida i porodica poginulih boraca, informaciju o ugostiteljskim baštama, informaciju o prijavi centra za humanu politiku i informaciji o izgradnji boračke zgrade. Skupština opštine je bez diskusije usvojila, između ostalog, odluku o utvrđivanju novčane naknade odbornicima, odluke o neprihvatanju i prihvatanju ponuda po pravu preče kupovine, odluku o prodaji nepokretnosti, odluku o pristupanju izmjenama dijela urbanističkog plana, odluku o izmjenama i dopunama o plaćanju rente u ratama, odluku o utrošku 1.000.000 KM, odluku o utrošku sredstava budžetske rezerve, zaključke o dodjeli poslovnih prostora političkim strankama, program korištenja sredstava za unapređenje poljoprivredne proizvodnje, plan rada nadzornog odbora za kontrolu potrošnje i imovine, izvještaj o radu načelnika opštine, izvještaj o izvršenju budžeta, izvještaj o utrošku budžetske rezerve, izvještaj o radu komunalne policije, informaciju o posjeti načelnika opštine SAD, informaciju o dodjeli jednokratne pomoći socijalnim kategorijama, informaciju o asfaltiranju lokalnih puteva i informaciju o angažovanju advokatskog tima za potrebe opštine.

Skupštinska većina. O skupštinskoj većini ne postoji pisani sporazum ili sličan dokumenat, ali je nesporno da SDS sa 13 odbornika ima kapacitet da uvijek može obezbijediti komotnu skupštinsku većinu. Stabilni dio skupštinske većine sa 21 odbornikom činili su, osim odbornika SDS, tri nezavisna odbornika, odbornici SP, odbornici SDA i odbornik SDP, uz napomenu da je povremeno ova skupštinska većina bila pojačana sa odbornicima SNSD i PDP. Treba konstatovati da skupštinska većina nije formirana na programskim ili koncepcijskim principima, već na osnovu potkupljivanja odbornika ili njihovih stranačkih šefova. Po našem mišljenju neprirodan i neprincipijelan dio ove skupštinske većine su odbornici SP (zanimljivo je da je ova politička stranka podražavala skupštinsku većinu i u prethodna dva mandata) i SDP. Početkom rata protjerani predsjednik skupštine opštine i dva odbornika SDA kao da su zaboravili na ratnohuškački program lokalnog radija, kada nisu imali ništa protiv zaključka skupštine opštine, kojim se ocjenjuje da je «Radio Doboj tokom svih prethodnih godina dao značajan doprinos u objektivnom, pravovremenom i kontinuiranom informisanju građana opštine Doboj».

Opozicija. Nedovoljno ubjedljivu i vrlo često neprincipijelnu skupštinsku opoziciju čine pet odbornika PDP, dva odbornika SNSD i jedan nezavisni odbornik. Opozicioni potencijal u skupštini opštine mogao je biti mnogo jači i imati najmanje 14 odbornika, da nije bilo

potkupljenih ili prodatih odbornika SNSD, SP i SDP. Nažalost, u opštini Doboj još nema ozbiljnog opozicionog djelovanja lokalnih rukovodstava političkih stranaka, a od nekoliko dobojskih poslanika u parlamentima RS i BiH, koji pripadaju ili bi trebali pripadati opoziciji, nije se čula ni jedna javno izgovorena kritička riječ protiv lokalne vlasti i ovdašnjeg katastrofalnog stanja.

Skupštinska radna tijela. Skupština opštine je konstituisala sledeća radna tijela: mandatno-imunitetsku komisiju, komisiju za statutarna pitanja, poslovnik i propise, komisiju za izbor i imenovanje, komisiju za budžet, finansije i kapitalno planiranje, komisiju za mjesne zajednice i saradnju sa opštinama i gradovima, komisiju za nagrade i priznanja, komisiju za zaštitu okoline, kulturnog i prirodnog nasleđa i prostornog uređenja, komisiju za vjerska pitanja, komisiju za pitanje mladih, komisiju za boračka pitanja, komisiju za poslove iz stambeno-komunalne oblasti, komisiju za zaštitu ljudskih prava, komisiju za ravnopravnost polova, komisiju za izbor članova upravnih i nadzornih odbora, konkursnu komisiju za dodjelu neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta, komisiju za reviziju spiskova učesnika u izgradnji «boračke» zgrade, etički odbor za praćenje i provođenje kodeksa, odbor za društveni nadzor i predstavke, nadzorni odbor za kontrolu javne potrošnje i savjet za sport i kulturu. Komisija za statutarna, pitanja, poslovnik i propise zasijeda pred svaku sjednicu skupštine da bi razmatrala prijedlog propisa i drugih akata koji su na dnevnom redu, a ostale komisije svoj rad nisu planirale i sastaju se po potrebi. Kod imenovanja članova ovih radnih tijela dominantan je bio kriterij podobnosti, tako da ova radna tijela nemaju potreban stručni kapacitet i samostalnost u svom radu. Najviše članova ovih radnih tijela su iz reda odbornika (71%), a ostali članovi su iz reda zaposlenih u opštinskoj administrativnoj službi (16%), podobnih stručnjaka (11%) i nevladinog sektora (2%). U odnosu na stranačku pripadnost najviše članova ovih radnih tijela je iz SDS (53%), dok su ostali iz SDA (13%), SP (9%), SNSD (6%), PDP (5%), SDP (4%) i iz kruga nestranačkih ličnosti bliskih vladajućoj političkoj stranci (11%). Vladajuća lokalna struktura kroz članstvo i rad radnih tijela demonstrira svoju apsolutnu dominaciju i arogantnost, jer je u ovim radnim tijelima samo 11% članova iz reda, uslovno rečeno, opozicionih stranaka. Posebno je ilustrativno da su u komisiji za statutarna pitanja, poslovnik i propise od pet članova samo dva pravnici i da su pojedini odbornici članovi čak pet radnih tijela.